Pocztową należytość uiszczono ryczałtem.
Почтову оплату заплачено гуртом

РІК III. ЛЬВІВ, 15. ЛИПНЯ 1929. Ч. 13.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІҐРАНТ

Орґан Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові

ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, . пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телєфон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол. чвертьрічно; 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2·50 мільрайси; в Аргентині — 3·50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Українські еміґранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Еміґрант"!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, І. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Еміґрантам

Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95, І. пов.

Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Еміґрантам

Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами міститься

в ТЕРНОПОЛІ вул. Пілсудського ч. 6.

Урядові години 8—3.

Майбутнє еміґрації.

Найактуальніше питання повоєнного періоду, це справа еміґрації.

Убуток в людському матеріялі, який спричинила війна, скоро наповнився, зріст населення сильно поступив наперід, а затяжне безробіття в поодиноких краях Европи поставило на дневному порядку справу переселення зайвого елєменту до чужих країв.

Що питання еміґрації стало так важне, про це найкраще свідчить те, що кожна майже держава перебрала еміґраційний процес у свої руки. Повстали окремі еміґраційні уряди чи департаменти, появилася ціла низка законів і розпорядків, які реґулюють еміґраційний гін, покликано по всіх майже державах контрольні апарати державного або приватного характеру, яких завданням є стежити, щоби еміґраційна хвиля плила нормальним руслом, аби еміґрація була хоронена й не приносила шкоди даній державі.

Еміґрація в повоєнних роках, це друга мандрівка народів. Лише коли перша була спонтанічним рухом людських первісних громад в пошукуванні нових теренів, коли перша була воєнним походом, друга відбувається мирним шляхом і після пляну ухвалюваного державами. Рік-річно перевалюється ціла маса людей з ріжних країв Европи і Азії головно до Америки. Пливе безперервно людська струя безробітних і тих, що шукають кращої екзистенції на нові незаселені, або малозаселені терени і там, де колись шумів одвічний праліс або дрімала сонлива пуща, сьогодні виринають гамірні людські оселі.

Збільшення еміґраційного гону довело до цього, що краї, в які плила еміґраційна хвиля, настрашилися перенаселення і вони шляхом розпорядків і законів почали обмежати іміґрацію. Зробили це Зєдинені Держави Америки, потім Канада і Австралія. Якраз ті краї, куди найрадше завертала европейська чи азійська еміґрація, де кольонізаційні умовини були найвідповідніші. А зробили це вони тому, щоби по кількох десятках років не довести до перенаселення у себе (Зєдинені Держави Америки),

або щоби лишити вільне місце в першій мірі для своєї державної раси (Канада, Австралія).

Це обмеження еміґрації до трьох найважніших кольонізаційних центрів схвилювало в першій мірі господарчі круги і з тієї причини почалася оживлена дискусія на тему де і які є можливости еміґрації на земній кулі.

Загально стверджено, що земна куля під сучасну пору далеко не перенаселена. По думці статистиків на цілій земній кулі може найти приміщення і цілковиту екзистенцію около 8 міліярдів людей. Коли їх розмістити раціонально, то зможуть вони всі вижити. А що в теперішній порі живе на землі лише два міліярди людей, то ясним стає легкість раціонального розміщення тих двох міліярдів.

Виринає лише питання, на яких теренах надвишка населення в европейських краях повинна шукати приміщення та нових варстатів праці. По думці статистиків таких теренів піддостатком.

На першому місці находяться тропікальні землі Африки й Америки. Ті землі досі або слабо або зовсім незаселені. Ходить тут передовсім про Судан та про Центральну Африку. Коли досі европейці туди не переселялися, то лише ізза кліматичних труднощів. Але коли сучасний стан техніки позваляє наводнювати найбільш пустинні терени, справа використання тих теренів для кольонізації стає вже актуальна.

Другою перепоною переселення в ті околиці була і є горяч, яка в тих краях панує. Досвід одначе вчить нас, що орґанізм европейця дуже скоро призвичаюється до високої температури.

Врешті годиться зазначити, що на африканських теренах є ще стільки вільного місця, що там примістити можна около 1.500 міліонів мешканців. Є це так велике число, що навіть найбільші викази зайвого людського матеріялу видаються смішно малими в порівнанні з ним.

Попри Африку також і землі південної Америки представляють гарне майбутнє для кольонізаційної еміґрації. Коли під сучасну пору живе в краях південної Америки около 145.000.000 людей, то в майбутньому там буде можна примістити понад міліярд осіб. І в тих околицях умовини життя важкі, бо треба там вирубувати великі простори лісів, щоби узискати родючу землю, крім цього і клімат там невідповідний. Але і це можна буде перемогти, коли зайде потреба.

Але це пісня далекої будуччини, це остаточний вихід із затрудненої ситуації. Покищо увага повинна бути звернена на простори Сибіру, Канади, Арґентини та Австралії, де є досить місця, щоби туди переселити зайвий надбуток населення. Цим мусять занятися держави, як і суспільні орґанізації, щоби уможливити еміґрантам доступ до тих земель і тим способом звільнити поодинокі краї Европи від тягару перенаселення.

Еміґрація до Франції.

Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові повідомляє, що в місяці липні ц. р. відбудеться на терені воєвідств: львівського і станиславівського чергова реєстрація рільних робітників і жінок на виїзд до Франції через Державні Уряди Посередництва Праці в таких місцевостях:

ЛЬВІВСЬКЕ ВОЄВІДСТВО:

ЛЬВІВ дня 15. липня ц. р.

В. Ю. КИСІЛЕВСЬКИЙ.

Неділя весною в Едмонтоні.

Дуже святочно виглядає неділя в Едмонтоні. Тисячі автомобілів снується „Джеспером“ (головною вулицею Едмонтону), а всі вимиті під неділю, блистять наче нові. Приглядаючися товпі народу, що мигає автами, чи переходить пішотою, здається, що Едмонтон, це місто богачів. Прегарні весняні суконки, дорогі шовкові панчішки, — про ніжки не говорю, бо вони і в будень однакові — гра красок, яка за очі хватає. Неділя в Едмонтоні...

У Відні, в неділю, йде все за місто, з ґітарами, рукзаками. Тут того немає. Тут їдуть автами за місто, а замість ґітар тягаються з „юкелеле“, псевдогавайським інструментом, щось в формі малої ґітари на чотири струни. Але, я опишу „юка“, а у вас може добре цілий Львів на них трунькає! Вибачте, за давно з Краю, щоб знати, чи ви йдете зі „згуком часу“, чи ще вічно з ґітарами носитеся.

Гаряче травневе пополудне. І вічно усміхнене сонце. Альберта не знає слоти. Тут тільки час від часу впаде добрий дощ і на місяць спокій. Часом і на довше. А пшениця росте,начеб її хто наймив! І тільки пильно ловимо вістки, де в світі неврожай і голод. Тогідь в Китаю голодали і відразу кинула Альберта 28 міліонів бушлів своєї найгіршої пшениці до Китаю! Бизнес, бачите. Китайці не беруть нашої найкращої пшениці, бо за неї треба дорого платити. Беруть 4-ий, 5-ий, а то й 6-ий її степень. Хочете порівнання? В році 1927-28 вислала Канада всего оден і чверть міліона бушлів пшениці... Але вибачайте, я про неділю писати почав. Отже. На Сотній вул. та Джеспер грає музика Армії Спасення. Гарний день, гарна музика, збирається коло неї гурт людей, слухають музики, слухають співу побожних гимнів, а також і науки. Чому не послухати. Між слухачами є і наші іміґранти, для яких все ще нове й чуже.

З долини, від ріки Саскачеван, трохи меншої за Дунай коло Відня, повіває запахом розцвілих канадійських трипет і „Пам Ґілі“, теж рід тополі.

На полудневому боці, за рікою є гарний парк. Пнеться в гору, по стрімкому березі, пишаючися в весняній зелені яворів, берізок, трипет то на переміну тінюючи її темним коліром стрункої смеречини, з сріблавим відтінком.

А в парку життя! Від купелевого басейну лу-

ЯВОРІВ дня 16 липня ц. р.
РЯШІВ дня 22 липня ц. р.
ПЕРЕМИШЛЬ дня 23 липня ц. р.

СТАНИСЛАВІВСЬКЕ ВОЄВІДСТВО:

СТРИЙ дня 18 липня ц. р.
СТАНИСЛАВІВ дня 19 липня ц. р.
КОЛОМИЯ дня 20 липня ц. р.

Реєстрація в Стрию відбудеться в притулку, в Станиславові в Уряді Посередництва Праці, а в Коломиї в ганчарській школі.

Зазначуємо, що до транспортів мущин, які їдуть до копалень будуть приняті лише ті, що є вільного стану в віці від скінчених 18 до 35 літ.

Принимати будуть жінок від 21 року життя до 45 літ, котрі уміють читати й писати. До польових робіт приймуть мале число осіб, що покінчили 21 літ життя.

На кошта подорожі кожний повинен мати приготовані гроші від 15 до 30 зол., залежно від того, з якої стації виїзджає.

Недоля родин — еміґрантів в Арґентині.

Від українського еміґранта з Волині С. Гуцмана одержали ми листа такого змісту:

„Хочу я Вам донести про наш нарід, який слухає аґентів-обманців, продає свій кусочок землі, рідну хату і їде до Арґентини з купою дітей та хоче найти щастя в чужій стороні і в чужій мові. Лучше ти не їдь сюди, чоловіче, з родиною і дітьми на біду і не завидуй другим американських грошей, бо ті гроші приходять дуже тяжко, і трудно, з крівавим потом. Лучше ти, брате, гляди щастя в своїй рідненькій хаті зі своєю жінкою і діточками. Бо ще таксяк самому чоловікові, що приїхав нежонатий; він живе, біда по половині йому, бо він сам. Як найде яку роботу в місті, то робить, а як ні, то забірається з мішком і пішов в край за роботою шукати. З дітьми не підеш, мусиш бідувати і плакати не знати на кого.

Я теж приїхав в 1928 р. до Арґентини, та думав що буду жити як в Америці. А ось тут я побачив, що виходить моя думка вся на виворіть. Я проїхав до 1500 кільометрів і не бачив щастя. Ось я вернув назад до Буенос Айрес і заїхав до свого товариша Миколи Зими. Він робить на фабриці, то і якось я поступив з ним теж до роботи. Коли я їду до роботи рано, то мені дуже шкода дивитися на свій нарід, що стоїть під брамою фабрики з жінкою і дітьми, одно на руках жінка тримає, а двоє стоїть обшарпаних коло неї на виставку, щоби прикащик фабрики це бачив та взяв чоловіка до роботи. Як той старший добрий, то візьме до роботи чоловіка, щоби заробив кусок хліба для дітей. В краю мав ти пять або шість десятин землі і гарну хату. А то візьме, все загубить, повіддає гроші аґентам за переїзд за море і сам їде з родиною в трястя за море. А як приїде сюди, побачить те життя. Жінка плаче на чоловіка і каже: „згубив ти Іване свої діти, свій рідний куточок і землі своєї кусочок". Що я буду тепер мій чоловіче тобі казати, що ти мене привіз з дітьми в чужу сторону бідувати?"

Так, дорогі робітники і рільники, не слухайте тих аґентів, що запрошують виїздити родини, з дітьми і жінками до Арґентини, бо то їхні зарібки.

В Буенос Айрес в березни 1929 р.

Стефан Гуцман.

нає весела дуга голосів, накликування і втіха глядачів лучиться з голосним захопленням купаючої публики. Купання починається в Едмонтоні дуже вчасно, вже з першими днями травня. Ще весна не проколюється, а в погідні, соняшні дні, чи радше неділі, вже пливальні гудуть. Не думайте, що це може тому, що едмонтонці живуть близько бігуна і в леду купаються, але з тої простої причини, що величезні пливальні басейни огрівані.

Почерез парк поволі парадують авта. Безшумно пливуть величезні „сідени" найновіших моделів. За ними вже з більшим шумом фохкотять менш дорогі окази з численною родиною. Дехто ще залишив з кавалерських часів скромне „купе" на дві особи. Тепер воно вже тісниться, але треба собі радити, як мож... З задного сидження, яке колись тільки в разі потреби відчинялося, торчать головки „нарибку". Час від часу покажеться рука молоденької мами, погрозить задним пасажирам і знову зникне.

Парки... Чи все ще у вас істнують ті ріжні паркові заборони, які чоловікові життя затроювали? Тут свобідно віддихаєте. Нема жадного „не вільно". Хочете побігати по траві, от так як та молоденька мама, чи може сестра, з дітьми? Ол-райт! — бігайте. Хочете положитися? Нема чого оглядатися. Парк для вигоди населення.

Що ще? Нема жадного мундуру. Не стрінете ніде ні військового, ні полісмена, бо цього в нас на лік. Цілого війська на величезну Канаду з 3900 мужа, і то не вільно їм в мундурах на місто виходити. В Едмонтоні, на 75.000 населення є 65 поліцаїв, але крадіжей майже не трапляється. Дивне місто. Не так? Дивне місто, дивна Канада, хто до неї ще не привик. Далеко на преріях, на „дикому заході", а така ріжниця до... ну скажім Тернополя. Скільки там населення. Не втну. Але правдоподібно нема ні одної камяниці, щоби можна продати за один міліон долярів, так як в нас, два місяці тому назад продали.

Мандрував цілу неділю містом, поза містом і не стрінув ні одного візка з конем. Вертаю домів. Коло пожарної стації грають пожарники в „бейз-бал"... На 97-ій вулиці, з „старокрайскеї їдальні" долітають згуки якогось чеського гопака. Переходжу на 96-у вулицю, вже близько дому. Дивне. Скільки церков в такому Едмонтоні. На самій 96-ій вулиці, не такій то довгій, пишається 10 мурованих костелів. І їх не удержує держава, але самі люде.

Відносно цього листа додаємо це, що ми вже писали і в інших числах нашого часопису, а саме що не радимо до Арґентини еміґрувати родинам і там поселюватися на землі, бо дуже тяжко є нашому чоловікові устроїти собі господарку в Арґентині. До Арґентини можуть їхати лише самітні робітники на якийсь час, щоби заробити гроша і то лише ті, які не можуть їхати до Канади або до Зєдинених Держав Північної Америки.

З Данії.

В перших днях червня одержали ми листа від Осипа Когута, нашого передплатника з Данії, який описує, що цього року рівнож і в Данії була гостра зима. Одначе зима не пошкодила урожаям, які гарно заповідаються.

Відносно українців, тоті порозкидувані, як пише наш дописувач, по цілій Данії. І була би гарна громада, якби їх всіх стягнути разом. Коли це не станеться, то з часом винародовляться всі, бо вже і тепер декотрі не вчать своїх дітей української мови. Одначе еміґранти-українці самі не є в силі цего зробити, бо це по більшій части робітники, яким тяжко самим перевести хочби і найслабшу орґанізацію українських робітників-еміґрантів, що перебувають в Данії.

Зарібки рільних робітників в Канаді.

Канадійський уряд приняв як найнизшу платню для робітника, працюючого на фармі, через цілих дванацять місяців, оскільки він вибуде на фармі у одного і того самого фармера, 25 долярів за місяць.

Коли робітник працює у того самого господаря дістає в цей спосіб за цілий рік 300 долярів готівкою, харч і помешкання.

Однак це трапляється рідко, що робітник працює через 12 місяців у одного і того самого господаря. Звичайно господар сам говорить, що він не потребує робітника і відправляє його, хочби той хотів дальше бути у нього. Також сам робітник відходить від фармера з ріжних причин і не в силі видержати на однім місці аж 12 місяців. З тої причини справа платні представляється в цей спосіб, що немислимим є держатися найнизшої платні через 12 місяців в році, яку уряд визначив і якої вимагає він на аплікаціях, а котрі виписується для робітників, коли вони їдуть до Канади і стараються о приїзд до Канади.

Платня залежить все від угоди, яку робиться все з фармером. Висота платні не є самовільна, вона хитається так само, як ціна за пшеницю або за сукно. Коли попит на пшеницю більший, то й ціни вищі. Коли пшениці за богато і нема попиту на неї то ціна пшениці йде в долину. Робітник мусить оглядатися довкола, яка є хвиля і чи є попит за робітниками і чи він зможе легко найти іншу роботу. Тоді він ставляє вищу ціну. Коли нема попиту за робітниками, бо їх багато, тоді заплата за роботу спадає в діл.

Робітник, що менше знає і менше розуміє, не може жадати багато за свою роботу. Коли його досвід більшає, тоді може жадати ліпшу заплату за свою працю.

Коли праця потрібна і фармери шукають за робітниками, то робітники більше жадають, а фармери більше платять. Все рішає попит за робітниками і угода між робітником а фармером. Платня на весні хитається від 25 до 35 долярів.

Треба щось дуже добре вміти і бути дуже справним, щоби на фармі на весну одержати від фармера крім харчу і хати 40 до 45 долярів.

Коли весняні роботи кінчаться, робітник стає на фармі зайвим і фармер відправляє його або годиться на дешеву заплату. Приходять жнива, які в Канаді є рівночасно і часом молочення, бо тут роблять все машинами, то робітнича платня підскакує вгору і виносить за день 4 до 6 долярів, коли робітник працює. Коли через слоту не працює, то дістає лише харч, без платні. Жнива це головний час, щоби заробити гріш на фармі. Це місяці серпень, вересень, жовтень. Робітники ходять від фармера до фармера, щоби працювати при молоченню.

Коли нема роботи на фармі наймаються робітники у фармерів до праці за мешкання, харч і нічліг. Не беруть тоді грошей. Для них важне, щоби перебути безробітний час, а не видати запрацьованого гроша. Так роблять розумні і ощадні робітники, які знають головну ціль праці у других людей. Цею ціллю є зібрати потрібний досвід і взяти потім землю під власну фарму, щоби заробленими грішми розпочати свою власну фарму. Хто так думає, щадить і хоче стати самостійним господарем. Той доходить до тої цілі, бо видимо, як люде, що приїхали до Канади лише зі своїми руками, без гроша, доробилися фарми (160 акрів це є 113 морґів). Потім доробилися двох, трох, чотирох і вісім фарм. Чи гроші має фармер давати місячно, чи при кінці якогось довшого часу, це залежить від угоди. Це треба говорити і згодитися на якийсь спосіб.

Кожну справу і дрібницю треба обговорити з фармером, щоби фармер і робітник знали, на чім вони стоять і до чого вони зобовязані. Тоді думка веселіша і приємніше працювати. Треба ввічливо без гніву кожну річ обміркувати, а навіть коли можна списати, в якійнебудь мові, щоби угода була ясна і щоби не забути й не сумніватися потім, які були условини обох сторін.

На початку мудріше є зголоситися на цілий рік і поставити речинці плати. За рік набере робітник досвіду, заощадить собі якусь квоту і може свобідніше рухатися. Зароблений гріш треба нераз знову видати, щоби знайти нову, але ліпшу роботу, або перебути безробіття.

Дівчата заробляють у фармерів місячно по 10 долярів, харч і помешкання. В місті можуть заробляти лише такі, котрі знають анґлійську мову і вміють варити, а коли цего не вміють то є наражені на брак праці і попадають в нужду.

Скарги еміґрантів на аґента Рурика.

Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові одержало від еміґрантів з Канади кілька листів, в яких жалуються на несовісне поступовання сіпіярського аґента Рурика.

Еміґрант Павло Миколик зі Сихова, повіт Стрий, пише:

„Отсим повідомляю Вас, що я заїхав до Канади. Лікарських закидів жадних не мав я в дорозі. На малий корабель сіли ми 3. травня в Ґданьску. Їхали ми до 7 травня до Анґлії. Корабельна подорож на малім кораблі, якого назва є „Балтонія". Обслуга і харч на нім були дуже злі, бульба змерзла, чай сама вода, кава як помиї. В Анґлії вже лiпше з нами поводилися і на великий корабель сіли ми замість 9 аж 16 травня. Обслуга і харч були вже відповідні і так їхали ми морем до 24 травня і висіли в Квебеку дня 24 травня. Тут зараз запровадили нас до потягів Сіпіяру і дали тайного аґента, який мав уважати, щоби хто по дорозі не міг вискочити і не втік.

До Вінніпеґу приїхали ми 27 травня рано і зараз запровадили нас до свого бюра, брами позамикали, обставили поліцією так, що не можна було вийти на двір, щоби поглянути або з другим поговорити. Коли прибули ми до бюра, було там пару аґентів, між ними українець п. Рурик. Цей пан сказав, щоби кожна нація стала окремо. Поляків, німців, сербів зараз забрали інші аґенти, а пан Рурик забрав своїх українців, котрих було найбільше до Саскатуну і кожний з нас мусів платити собі білет по три доляри і 60 центів. В Саскатуні забрали наші картки, казали іти спати, забравши від нас за нічліг по 25 центів від особи.

На другий день якийсь українець з Буковини почав розсилати народ по фармах. Було нас усіх 60. Деяких порозсилав, а одинацять з нас лишилося в Саскатуні. Як лише я приїхав до Вінніпеґу, говорив я п. Рурикові, щоби він мені поміг покликати до телефону Товариство Опіки над Українськими Переселенцями в Вінніпеґу. Тоді пан Рурик зачав сміятися з мене і сказав, що тут в Вінніпеґу нема жадного Товариства, та „хочби навіть було, то нічого не поможе, тільки поїдете до Саскатуну, а там дістанете роботу".

Супроти цього подумав я собі: що робити? До телефону не пускають, поліція на місто пустити не хоче, треба чекати на опіку п. Рурика, як свого чоловіка. Зі Саскатуну вислав мене і ще чотирох людей до Прецевіль. За дорогу заплатили ми знову по шість долярів. Приїхали ми до цего фармера. Фармер каже, що потребує нас тільки на 14 днів до корчовання і то за 50 центів денно. Сам так корчує, що аж піт йому з чола тече. Зачали ми годитися з фармером, дав нам по 1 долярові денно і ми мусіли лишитися, бо були вже без гроший. Мали ми пару долярів, які віддали на білети і на удержання і ті забрав п. Рурик, бо то наш аґент.

Тепер відносимося до Хвального Товариства, щоби Хвальне Товариство віднеслося до тих компаній, що беруть людей і привозять до Канади, щоби аґенти тих компаній не висилали так людей як останніх псів і обіцювали роботу, а тимчасом лише люди витрачуються з грошей, а роботи не дістають".

В іншому листі еміґрант Микола Борута і товариші пишуть:

„Ми члени Вашого Товариства повідомляємо Вас, що ми щасливо заїхали до Канади і приїхали до Вінніпеґу, де нас дуже строго тримали. До Вінніпеґу приїхав до нас п. Рурик з Саскатуну. Ми показали йому лист, який Ви нам дали до Товариства Опіки над Українськими Переселенцями у Вінніпеґу, а він нам сказав, що в Вінніпеґу жадного Товариства нема. Він покупив нам білети і забрав нас до Саскатуну. Потім нас вернув до Вініар, де заплатили ми по два доляри а в Саскатуні були шість день та платили по пів доляра за нічліг. Так він нас до одного цента обдер і тоді роби, хоч що. Як послідний гріш витягнуть, тоді кажуть, іди де хочеш і роби що хочеш. Тоді бідний еміґрант іде до фармера і робить хочби за харчі".

Ці листи наших еміґрантів з Канади виказують, що зал. компанія Сіпіяр нікого не хоче пустити з Вінніпеґу на місто, її аґент п. Рурик з Саскатуну не позволяє еміґрантам засягнути інформацій в Українському Товаристві Опіки над Українськими Переселенцями в Вінніпеґу.

При цьому підшукування праці для еміґрантів не є належито зорґанізоване і через те тратять еміґранти багато гроша і часу. Бажаним було би, аби комп. Сіпіяр поучила свого аґента Рурика, щоби він ввічливо обходився з українськими еміґрантами і не забороняв їм шукати інформацій в канадійських українських товариствах, до котрих листи дає Товариство Опіки у Львові та не викликував у них враження, що сіпіярські аґенти не по людськи і не по горожанськи обходяться з українськими еміґрантами.

Молочарство в Канаді.

В цілій західній Канаді розвинене є на велику скалю молочарство. Канадійське масло вивозять масово до Зєдинених Держав Америки і до Анґлії.

В молочнім господарстві чинну участь беруть українські фармери як продуценти молока і українські робітники по фабриках масла.

Я працюю в молочарському підприємстві в Олд Келдонан, віддаленому 9 миль від Вінніпеґу. Є це великий деревляний дім, підлога цементована, центрифуґи і маслярки порушувані є електричними моторами. Пивниці і холодільні цементовані. Денно переробляється около 6.000 літрів молока. Частина молока переціджується, пражиться в великих кітлах о поємности около 800 літрів, холодиться, наливається у фляшки, пакується в скриньки, везеться до Вінніпеґу автами і возами і достарчається по готелях, ресторанах і приватним консументам. Фармери, коли продають самі молоко, то дістають по 10—11 центів за кварту, з молочарні молоко чищене і пражене продається по 13—14 центів. За молоко для

дітей від спеціяльних коров ґатунку пасмистого, т. зв. дзьорджі, платиться 25 центів.

Друга частина молока переробляється на масло. Перебите центрифуґою молоко продається фармерам для кормлення свиней по 4 центи за горнець, або виливається до каналу. Частину сметанки продається у Вінніпеґу як сметанку, а з решти виробляється масло. Масло важиться по фунті, пакується в протовщений папір і вкладається до паперового пуделочка і продається його консументам в Вінніпеґу, або до великих склепів.

Маслярка, в якій я працюю, є приватним підприємством. Молоко привозять фармері з околиці, в бляшаних баньках по 8 ґальонів. За молоко платить підприємець фармерам залежно від скількости молока і товщу в ньому 26-28 центів за ґальон (чотири кварти). Меншим фармерам, які доставляють рано около 20 ґальонів платиться 18—20 центів за ґальон.

Фармери доставляють молоко до фабрики самі, без посередників. Найбільша часть фармерів, що доставляють молоко, це українці, які осіли вже давно коло Олд Келдонан, від якого віддалені є нераз около 12 миль анґлійських. Молоко возять фармери або возом, або возиться його електричним трамваєм.

Фармери годують корови сіном, ґрисом, меленим ячменем. В літі день і ніч корови пасуться на пасовисках, а доїться їх в побудованих стайнях, які від дому віддалені є нераз на кілька кільометрів. Дійних коров мають ріжно фармери, залежно від їх маєтку, по 8, 10, нераз по 50, а навіть по 100. За добру дійну корову платиться 180 до 200 долярів, але можна купити корову також за 50 долярів. Фармери тут ведуть мішане господарство, при чому годівля худоби становить важну галузь господарства.

Мій підприємець платить робітникам 80 до 100 долярів місячно без харчів. Працюється денно 8 до 12 годин. Занятих є нас у моїй фабриці 12 робітників, в тому частина українців. Сталих робітників є тільки кілька, а решта часто зміняється. Фабрика є в руху, як зимою, так літом.

Окос Дмитро.

КАНАДА.

СПРАВА АПЛІКАЦІЙ.

Справа вироблювання аплікацій тепер дуже утруднена. Уряд Іміґраційний не відповідає під цю хвилю на внесені подання і відмовляє приїзду навіть братам. Нежонаті мають першенство. Длятого при старанню треба подавати при особах їх стан.

Загальна опінія є проти приїзду славян. В Саскачевані вибрано до провінціонального парляменту при теперішних виборах більшість консервативних послів, а консерватисти є проти еміґрації славян. Це погіршить ще приїзд.

Бюро Томи Джелея, яке виписує дозволи на приїзд здержується від порішування случаїв на два до шість місяців і нічого не відповідає. Огірчені є в цей спосіб люди, що стараються в Канаді о дозвіл на приїзд для знайомих, огірчені є товариства опіки над неанґлійськими переселенцями. Приїзд отворений вповні для анґлійців і інших ґерманських народів. Для славян улекшеним є приїзд для родин, які мають в Канаді знайомих.

УКРАЇНСЬКА ФІНАНСОВА СПІЛКА В КАНАДІ.

Заходами деяких українців у Вінніпеґу покликано до життя українське фінансове підприємство під назвою „Комершіял Інвестмент Компани Лімитед", яке одержало урядовий чартер дня 25. травня 1929 р.

Установчі загальні збори відбулися в бюрі спілки 518 Мк Інтайр Блдґ., в місті Вінніпеґу дня 6. червня ц. р. До управи увійшли пп. Н. Данильченко, як президент, К. Продан, як заступник президента і скарбник, та Ів. Рудачек, як секретар. До провірної комісії вибрано п. В. Сікевича і проф. Боберського.

Спілка зорґанізована на уділах. Значну частину уділів розкупили за готівку члени основники спілки. Ціль цього підприємства є дати змогу нашим людям поміщувати свої ощадности в великих світових промислових й торговельних компаніях.

Діяльність спілки підлягає під нагляд уряду.

ТОРГОВЛЯ КАНАДИ.

Урядово комунікують, що протягом останніх 12 місяців продано за границю канадійських рільних продуктів за 643.532.738 дол., отже 105.544.163 долярів більше, як минулого року.

ІНДУСТРІЯ В ЗАХІДНІЙ КАНАДІ.

Західна Канада є не лише рільничою, але й індустріяльною. Індустріяльний комісар при сіпіярській залізниці, Дж. Світпоґ, сказав недавно, що протягом слідуючих 10 літ індустрія в Західній Канаді зросте до величезних розмірів. А говорив він це на основі дотеперішнього розвитку. Він сказав, що вартість індустріяльних продуктів у самій Манітобі виносила в 1900 році лише десять міліонів долярів, а вже в минулому році виносила 166 міліонів. Брітіш Колюмбія, сказав він, протягом останніх 30 літ випродукувала за 950 міліонів долярів. За десять літ мінеральне багатство Канади буде безперечно перевисшати хліборобське.

ЗІ ЗЇЗДУ УЧИТЕЛІВ В САСКАЧЕВАНІ.

В днях 2—4 квітня 1929 р. відбулася в місті Мус Джьо загальна річна конвенція учителів провінції Саскачеван, в якій взяло поверх 400 осіб участь, а в тому кількох українських учителів. На зїзді обговорювано питання шкільної науки в школах і адміністраційного правління шкіл. Між іншим рішено що є корисним для світового миру, аби заперестати військові вправи в школах Саскачевану (кадет трейнінґ). Рішено також, щоби департамент просвіти постарався про відповідну книжку на історію Канади, бо теперішня є аж надто нецікавою. Інтересною була дискусія, яку розвів один учитель, анґлієць і бувший жовнір: „В нашій історії Канади

повинні звертати менше уваги на війни та на „британську вищість“. В тій історії також треба дати належний кредит другим народам, які причинилися до будови та зросту цего краю. Спеціяльно треба згадати тих наших горожан зі середної Европи, на яких так по дикому накинувся був недавно епископ Ллойд. Вони заслугують на кредит не тільки тепер, але й в будучій історії будови Канади.

Цілий хід Зїзду учителів Саскачевану мав добрий відгук в англійській канадійській пресі.

ЗАСЕЛЮВАННЯ ПІВНІЧНОЇ МАНІТОБИ.

В мінеральну область північної Манітоби безнастанно прибувають переселенці і там повстають нові містечка, наче гриби по дощі. Скрізь будують приміщення для копальняних робітників, яких число доходить до тисячів.

Залізниця до Форт Черчіл, яку саме тепер будують, ще не скінчена, але робота поступає скоро вперід. Сподіваються, що це буде важний промисловий осередок в Північній Канаді.

ГОДІВЛЯ ОВЕЦЬ.

У Вінніпеґу засновано недавно окреме кредитове товариство, якого завданням має бути улекшування фармерам цієї провінції набуття овець на годівлю. Вівці будуть фармери самі спроваджувати а на покриття коштів будуть діставати догідні кредити.

ПРОДУКЦІЯ МЕДУ.

Протягом минулого року випродуковано в трьох західних провінціях меду на загальну вартість 1,031.019 дол. З того припадає на Манітобу 886.159 дол., на Саскачеван 77.660 і на Альберту 67.200 дол.

ДОБУВАННЯ НАФТИ.

Недалеко міста Саскатуну почали вертіти нафтові шиби. Роботи поступають скоро наперед. Деякі шиби доверчені вже до 700 стіп глибини.

РОЗБУДОВА ВІННІПЕҐУ.

В останніх часах помітний у Вінніпеґу збільшений будівельний рух. Між тими, що дістали дозвіл на будову нових домів, находимо теж імена українців, а саме: К. Остаповича, А. Бабічика, І. Лукузика, В. Ґолембіовського, П. Ваклюка і І. Рибака.

МОРОЗИ.

В днях 11 і 12 червня в Вінніпеґу і околиці були сильні морози. Наслідком морозу померзли квіти й городовина по приватних садах та міських парках. Шкоди великі.

ЗЄДИНЕНІ ДЕРЖАВИ АМЕРИКИ.

ШКІЛЬНЕ СВЯТО.

З кінцем червня відбулося у Філядельфії діточе свято української школи ім. І. Франка. Школа ця випускала перших школярів, що покінчили чотири кляси науки. В часі свята співав діточий хор, крім цього були сольоспіви, деклямації та народні танки.

При виступах старшим учням вручено диплёми, а молодшим річні свідоцтва. Свято закінчилося спільною забавою дітей.

УПРАВНЕННЯ НЕПРАВНИХ ЕМІҐРАНТІВ.

Як відомо, в зимі цего року Конґрес Зєдинених Держав Америки ухвалив закон, який дозволяє тим іміґрантам, що прибули до Зєдинених Держав перед 3. червня 1921 року, нелеґально або хоч і леґально (правно), але не можуть того доказати, щоби вони могли леґалізувати свій побут в Америці і, коли хочуть, стати американськими горожанами.

Тепер власне Іміґраційне Бюро у Вашинґтоні видало приписи, як ту леґалізацію переводити. А саме такий іміґрант повинен передовсім особисто або листом внести подання (аплікацію) до найблизчого іміґраційного офісу. Для того є відповідний формуляр (номер 659). Аплікація мусить бути підписана і заприсяжена в публичного нотаря. Одночасно треба заплатити оплату в сумі двайцяти долярів.

Потім апліканта покликують ще до особистого допиту (екзаменації). Він повинен доказати, що приїхав перед 3. червня, 1921 року, що з того часу з Америки не виїздив і що має добрий моральний характер.

Те саме повинні посвідчити ще два свідки, теж особисто, чи в тому самому іміґраційному офісі чи якому іншому, до якого їм близче. Тільки, коли свідкам дуже далеко або вони хорі чи у випадках дуже важної перешкоди, особисте свідоцтво може замінити „афідавіт“. Коли аплікант жив від 1921 року не в одному, а в ріжних містах, посвідчити мусять свідки з тих ріжних міст.

Після тої екзаменації і коли всі факти, яких вимагає закон (приїзд перед 3 червня 1921, безперериве перебування в Америці і добрий характер) будуть доказані, Іміґраційне Бюро записує у своїх книгах, що побут даної людини в Америці леґалізований і дає їй відповідну посвідку (сертификет оф реджистрі).

Леґальним рахується тоді побут з того самого часу, коли іміґрант приїхав. Значить, він не мусить ждати цілих пять літ аби стати горожанином, а може зараз взяти перші папери, а через два роки другі.

ВИМІНА ДОЛЯРІВ.

У звязку з вістками, які появилися в часописах про випуск нових долярових банкнотів і про стягнення тих, які тепер є в обігу, посли Зєдинених Держав в Европі розіслали часописам таку інформацію:

„Будуча емісія долярових банкнотів зменшених розмірів буде постепенна, в міру того, як старі знищені банкноти будуть стягнені. Банкноти давних вимірів останується все важними. Тому нема обмеженого речинця до виміни американських банкнотів, які тепер є в обігу, на нововидані“.

Справа Еміґраційного Дому.

В суботу, дня 6 липня ц. р. гостив у Львові директор Еміґраційного Уряду в Варшаві п. Б. Наконечніков. Ціллю його приїзду до Львова була справа приспішення викінчення будови Еміґраційного Дому.

На двірці привитали його представники всіх товариств опіки над еміґрантами, як також управитель Експозитури Еміґраційного Уряду у Львові д-р В. Вишинський.

В часі свого побуту у Львові дир. Наконечніков полагодив дефінітивно справу викінчення Еміґраційного Дому, так що будинок буде відданий до вжитку ще в осені цього року.

При нагоді побуту у Львові дир. Наконечніков разом з управителем Експозитури Е. У. у Львові д-ром В. Вишинським відвідав бюра товариств опіки над еміґрантами, між ними льокаль Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами. Дир. Наконечніков познайомився основно з діяльністю нашого товариства і висказав повне признання за його працю.

Всячина.

ЖНИВА У НАС І В СВІТІ.

В квітні, коли в нас звичайно що лиш пробуджується природа, відбуваються деінде жнива. А саме в квітні припадають жнива в Персії, Сирії, Малій Азії, в долішньому Єгипті, на Кипрі і на Кубі. Є також країни, які в квітні вже забули про жнива. Це Горішний Єгипет і Східня Індія, де жнива припадають на березень. В Австралії, в Новій Зеляндії, в Чіле, в Арґентині місяцем жнив є один з найзимніших у нас, місяців, а саме січень. Є також краї, в яких жнива припадають пізніше як у нас. В Перу, в Північній Африці жнива є в жовтні, Індокитай має жнива аж у листопаді. Таким чином можна світ обїхати довкола і всюди застати жнива.

ХРОНІКА.

ЗРІСТ НАСЕЛЕННЯ В ПОЛЬЩІ. Після урядового обчислення на терені польської держави щорічно вінчається 300.000 подружних пар, народжується 1,000.000 дітей, а вмирає пів міліона осіб. Таким робом населення Польщі збільшується щороку на пів міліона. Коли такий стан потреває 60 літ, то за той час населення Польщі виноситиме 30 міліонів більше як сьогодні.

СТАТИСТИКА НАРОДИН. Найбільше народин в цілому світі припадає на місто Каїро в Египті. В 1927 році там на 1.000 мешканців вродилося 51 дітей; друге місце займає місто Москва, де на 1000 мешканців припадає 27.8 уродин. На останньому місці стоїть Відень і Берлін, а саме в першому на 1000 мешканців припадає 11.7 уродин, а в другому 11 уродин.

РОСІЙСЬКА ЕМІҐРАЦІЯ. Російських еміґрантів є тепер в Европі 900.000. З них в самій Франції живе 400.000, в Німеччині 100.000, а решта в інших державах.

НЕЩАСЛИВА ПРИГОДА УЧИТЕЛЯ. Нещаслива пригода стрінула учителя українця, Степана Никифорука у Фишер Бренч, в Манітобі — Канаді. Перед відїздом до Вінніпеґу, учитель став наповнювати ґазоліною своє кресальце. Із за неосторожности ґазоліна в пляшці запалилася і почала вибухати, розпорскуючи огонь на всі сторони. Ізза цих вибухів занялися предмети в хаті а також одяг на дітях Никифорука. На крик дітей збіглися сусіди й почали гасити огонь. Дітей треба було з місця відвезти до шпиталю. З них одна, а саме трилітний син Никифорука, небаром помер. Двоє сильно попарені але їх життю не грозить небезпека.

ТРАҐЕДІЯ ЕМІҐРАНТА. На гомстеді в місцевости Васетено коло Едмонтону жив український еміґрант Мартин Головський з жінкою і 18-місячною дитиною. Ізза недостатків жінка мусіла піти в найми до сусіда. Головський, підозріваючи її, що вона його зраджує застрілив її, а потім себе. Обоє померли.

ВІДВАЖНА ДІВЧИНА. Оленка Гудима, донька еміґранта Івана в Кадомин, Альберта, бавилася над річкою і побачила, як друга дівчина, через неосторожність, упала в воду. Не надумуючися, мала Оленка скочила до води і вирятувала подругу. За цей вчинок мала Оленка дістала нагороду.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА. В Едмонтоні померла п. Юлія з Степанинів Рудикова. Походила зі села Лішнева, брідського повіту, звідки в 1897 році прибула до Канади. — В Олифант, Па., померла дня 17 червня п. Іванна Височанська, родом з Висоцька Вижного, повіт Турка.

Видає Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами. — За редакцію відповідає Генрик Роґожинський.
З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.